Nota
Beleidskaders
Rechtmatigheidsverantwoording 2025

Inhoud

Inleiding 3
Deel 1 De veranderingen in essentie; een samenvatting in vijf punten 6
Deel 2 Visie en ambitie rechtmatigheidsverantwoording 7
2.1 Samenvatting visie en ambitie 7
2.2 Uitwerking visie en ambitie; keuzevarianten verantwoording 7
2.3 Samenvattende conclusie en afweging; keuze visie en ambitie 9
Deel 3 De beleidskaders 10
3.1 De verantwoordingsgrens 10
3.2 Rapportagegrens 11
3.3 De wijze waarop burgemeester en wethouders de raad informeren over afwijkingen in de rechtmatigheid 11
3.4 Omgang onduidelijkheden interpretatie verordeningen 13
3.5 Omgang begrotingsonrechtmatigheden 13
3.6 Omgang jaarschijven bij investeringsbudgetten 15
3.7 Budgetoverhevelingen tussen begrotingsjaren 16
3.8 Omgang voorwaardencriterium 17
3.9 Omgang misbruik en oneigenlijk criterium en fraude 17
Deel 4 De Monitor rechtmatigheidsverantwoording 18
4.1 Monitor Rechtmatigheidsverantwoording 18
4.2 Samenvattende tabel omgang rechtmatigheidsfouten 19
Bijlage 1: Begrippenlijst 20
Bijlage 2: Raadsleden: het bestuurlijk belang van rechtmatigheid 22
2.1 Inleiding 22
2.2 Definitie 22
2.3 Verantwoording college 22
2.4 Criteria 23
2.5 Controle accountant 25
2.6 Rol raad 25
Bijlage 3: Modelverantwoording (verplicht) (uit Kadernota rechtmatigheid 2024) 26
3.1 Tabel 27

Inleiding

Vanaf het verslagjaar 2023 legt het college van burgemeester en wethouders (verder: het college) via de jaarrekening 2023 verantwoording af over de rechtmatigheid. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de regels die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente. Over de naleving van de voorwaarden voor subsidies en Europese aanbestedingen bijvoorbeeld, maar ook over misbruik en oneigenlijk gebruik en lasten waarvoor geen voorafgaande dekking opgenomen was in de begroting.

Doel van de notitie

Met deze notitie reiken wij de bouwstenen aan voor de inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording. In deze notitie leggen wij helder vast hoe onze gemeente verantwoording aflegt over de rechtmatigheid van ons financieel handelen. De raad i.c. de (audit-)commissie kan hiermee het gesprek aangaan met het college.

Leeswijzer en Inhoud

Deze notitie bestaat uit vier delen met drie bijlagen, te weten:

- Deel 1 Korte samenvatting van de veranderingen (samenvattend beeld).
- Deel 2 Visie en ambitie.
- Deel 3 De beleidskaders.
- Deel 4 Monitor Rechtmatigheidsverantwoording.

Bestuurlijke duiding deel 2 tot en met 4

De delen 2 tot en met 4 staan in een bepaalde verhouding tot elkaar. Met de onderstaande bestuurlijke duiding lichten we dat kort toe.

Deel 2 De Visie en ambitie voor rechtmatigheidsverantwoording

Als eerste leggen we de visie en ambitie vast. Dat is nodig om een basis te hebben voor de beleidskaders en de keuzes die we voorstellen. Ook het vaststellen van een visie en ambitie voor de rechtmatigheidsverantwoording behoort tot de kaderstellende rol van de raad.

Deel 3 De beleidskaders voor rechtmatigheidsverantwoording

Het college is verantwoordelijk voor het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid. Het college heeft daarvoor duidelijke spelregels en richtlijnen nodig in de vorm van beleidskaders. Het vaststellen van de beleidskaders voor de rechtmatigheidsverantwoording behoort eveneens tot de kaderstellende rol van de raad. De basis voor die beleidskaders wordt onder meer gevormd door de landelijke wetgeving en de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV (Besluit, Begroting en Verantwoording).

Deel 4 De Monitor Rechtmatigheidsverantwoording

De operationele vertaling van de beleidskaders vindt plaats in de Monitor Rechtmatigheidsverantwoording. Op die manier wordt de raad navolgbaar meegenomen in de ontwikkeling en het verloop van de rechtmatigheid. Het college legt op die manier op transparante en daarmee zichtbare wijze verantwoording af. Met deze monitor kan de raad invulling geven aan zijn toetsende en controlerende rol. Bovendien stelt die monitor het college in staat af te wegen of het wel of niet een model-Verklaring Rechtmatigheid voor de raad moet opstellen. De monitor wordt, met toelichting, elk jaar opgesteld en opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening.

Focus op kernbegrippen rechtmatigheid

In de notitie komen meerdere keren enkele kernbegrippen voor. Deze kernbegrippen lichten we hieronder toe.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door de raad geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium is het criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheerhandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgevingen en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium

Het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium is het criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.

Betrokkenheid van de accountant

De gemeente Nijkerk werkt samen met Eshuis accountant en adviseurs. De accountant heeft in de afgelopen periode onder andere in de Managementletters, maar ook mondeling in de (audit-)commissies gewezen op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording.

Daarom hebben we de accountant de eerste versie van deze notitie voorgelegd en om een zienswijze gevraagd met de volgende drie vragen:

1) Bieden de onderdelen voldoende perspectief voor een goede controlerende rol van de raad en helpen ze dus de raad verder om een betrouwbaar, duidelijk en consistent beeld en inzicht te verkrijgen over de rechtmatigheid?
2) Zijn de gehanteerde beleidskaders zodanig passend dat zij aanvaardbaar en acceptabel zijn in relatie tot de bedoelingen van de wetgeving en het belang van de materialiteit van de gemeente?
3) Voorzien jullie wel/geen problemen bij de toetsende rol van jullie als accountant, ook in relatie tot de interpretatie, toepassing en uitvoering van de beleidskaders en denken jullie hiermee dat er in basis een goede vertreksituatie ligt voor het vaststellen van de getrouwheid door jullie als accountant van de rechtmatigheidsverantwoording door het college?

De accountant heeft op alle vragen positief bevestigend geantwoord. Wel wijst de accountant nog op de volgende aandachtspunten:

- Maak de materie, voor zover nodig, met nadere uitleg en voorbeelden toegankelijk en duidelijk.
- Besteed aandacht aan de operationele doorvertaling en toetsing van de beleidskaders.
- Zorg voor een goede toelichting op de uitkomsten en neem de raad mee in bevindingen en conclusies.

Wat betreft het eerste punt zullen we met de accountant afstemmen hoe hier schriftelijk of mondeling invulling aan te geven. Ook verwijzen we naar bijlage 1 en 2 van deze notitie. Wat betreft de laatste twee punten gaat de monitor rechtmatigheidsverantwoording ons zeker helpen, met daarbij een goede toelichting. Voorts kan nog verwezen worden naar de twee bijlagen met uitleg voor de raadsleden. Daarnaast denken we na over het visualiseren van het complete plaatje.

Documentatie en vastlegging rechtmatigheidsverantwoording

De commissie BBV adviseert de kaderstelling op het gebied van de rechtmatigheid niet bij de begroting in de paragraaf bedrijfsvoering vorm te geven. Het heeft daarentegen de voorkeur de kaderstelling aan de raad voor te leggen door middel van de financiële verordening ex. artikel 212 gemeentewet of een beleidsnota rechtmatigheid/normenkader.

Er is voor gekozen om de kaderstelling nu niet op te nemen in de financiële verordening, maar in een afzonderlijke notitie, deze notitie dus. Dat is voor dit moment een bewuste keuze. Deze notitie wordt periodiek herzien. Daarbij kan overwogen worden de kaderstelling te zijner tijd alsnog op te nemen in de financiële verordening. Voor de duidelijkheid, de transparantie en het expliciet zijn van de nieuwe kaderstelling voor rechtmatigheid is er vooralsnog voor gekozen deze in een afzonderlijke notitie op te nemen. In de beginfase van deze nieuwe ontwikkeling heeft het integraal, samenhangend en overzichtelijk presenteren in één nieuwe notitie de voorkeur.

Daar komt nog een argument bij. Inmiddels heeft de VNG nieuwe modelverordeningen uitgebracht. Daarin is inmiddels ook aandacht geschonken aan de rechtmatigheidsverantwoording. Het op dit moment opnemen van de kaderstelling in een ‘nieuwe, gewijzigde’ financiële verordening, houdt feitelijk in dat de complete verordening zou moeten worden herzien/aangepast. Dat maakt het extra ingewikkeld. Het vraagt bovendien meer voorbereidingstijd en doordenking.

Wel kunnen wij melden dat de kaderstelling zoals wij u die nu voorstellen heel goed aansluit op, en in overeenstemming is met, de modelbepalingen van de VNG.

Deel 1 De veranderingen in essentie; een samenvatting in vijf punten

De nieuwe accountant Eshuis en/of de ambtelijke organisatie heeft voor de raad een presentatie verzorgd over de vernieuwing van de rechtmatigheidsverantwoording. Daar is meer uitgebreid stilgestaan bij de betekenis en het belang van de veranderingen en wat dit betekent voor de kaderstellende en controlerende rol van de raad. Het is alweer even geleden dat dat heeft plaatsgevonden. Dat komt mede door uitstel van de invoering vanwege vertraging van landelijke wetgeving van 2021 naar 2023.

In aanvulling op die presentaties schetsen wij daarom in samenvattende zin nog een keer de belangrijkste veranderingen. Daarmee beogen we om het onderwerp rechtmatigheidsverantwoording inzichtelijk en overzichtelijk te houden en ook om deze notitie zelfstandig leesbaar te maken.

Overzicht van de veranderingen in vijf punten en het waarom

1. De verantwoordelijkheid voor het rapporteren over de rechtmatigheid gaat van accountant naar college (doel: niet de accountant is verantwoordelijk voor bijvoorbeeld een begrotingsoverschrijding, maar het college; de raad voert daarover het gesprek met het college en niet (meer) met de accountant).

2. De verantwoordingsgrens waarboven afwijkingen moeten worden toegelicht wordt vastgesteld door de raad en bedraagt maximaal 2% van de totale lasten exclusief dotatie aan de reserve (doel: door het stellen van een duidelijke norm is voor college en raad duidelijk waar de grens ligt voor bijvoorbeeld begrotingsoverschrijdingen; dit draagt bij aan scherpte in de financiële beheersing en het financieel vinger aan de pols houden).

3. De accountant geeft alleen nog een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening en dit omvat ook een oordeel over de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording (doel: zie ad. 1 en verder om vast te stellen of het college een juiste en volledige rechtmatigheidsverantwoording heeft afgelegd en tevens de toets door de accountant of het college terecht tot de oordeelsvorming is gekomen).

4. Getrouwheidsfouten zijn niet meer per definitie rechtmatigheidsfouten; bijvoorbeeld het niet correct toepassen van de voorschriften uit het BBV en getrouwheidsfouten hoeven niet in de rechtmatigheidsverantwoording te worden opgenomen (doel: scheiding aan brengen in de verantwoordelijkheden; de accountant gaat over de getrouwheid en college over de rechtmatigheid).

5. Het college neemt de rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening en geeft een toelichting op de (financiële) rechtmatigheid in de paragraaf bedrijfsvoering (doel: verantwoording college aan raad over rechtmatigheid expliciet zichtbaar maken en in verklarende zin de oorzaken, de beheersing en de maatregelen naar de toekomst nader toelichten).

Deel 2 Visie en ambitie rechtmatigheidsverantwoording

Wij herhalen hier de bestuurlijke duiding:
Als eerste leggen we de visie en ambitie vast. Dat is nodig om een basis te hebben voor de beleidskaders en de keuzes die we voorstellen. Ook het vaststellen van een visie en ambitie voor de rechtmatigheidsverantwoording behoort tot de kaderstellende rol van de raad.

2.1 Samenvatting visie en ambitie

Onze visie en ambitie kan in de volgende trefwoorden worden samengevat.
"Basis op orde, transparante verantwoording rechtmatigheid en stap voor stap beter willen worden."
In dit deel van de notitie schetsen wij een drietal varianten voor de 'diepgang en reikwijdte' van de rechtmatigheidsverantwoording. Een keuze voor een van de varianten heeft gevolgen voor de (organisatie) van de interne beheersing en bedrijfsvoering en raakt ook de kaderstellende rol van de raad. Wij stellen een keuzevariant voor om mee te starten en we geven koers en richting aan de toekomst door onze ambitie uit te spreken.

2.2 Uitwerking visie en ambitie; keuzevarianten verantwoording

Onze vorige accountant BDO heeft evenals onze huidige accountant in de managementletters en accountantsverslagen van de afgelopen twee jaar de raden al geïnformeerd over de vernieuwing van de rechtmatigheidsverantwoording. In iets andere bewoordingen heeft de accountant daarbij een drietal varianten geschetst, te weten:

2.2.1 Variant Basis; gericht op financiële rechtmatigheid en hantering wettelijke normen

In deze variant wordt een rechtmatigheidsverantwoording opgesteld door het college die alleen iets zegt over het naleven van wet- en regelgeving en die betrekking heeft op financiële beheer handelingen. Dit is gelijk aan de reikwijdte in de huidige situatie, waarbij de accountant ook op dit moment al over de rechtmatigheid een oordeel geeft. De variant Basis past goed bij de wettelijke norm voor de verantwoordingsgrens van 2% (bij de beleidskaders wordt daar nader op ingegaan). De interne beheersing is dus ook specifiek gericht op die rechtmatigheidsverantwoording. Dat geldt ook voor de interne controles. Die worden zodanig systeem- of gegevensgericht gepland, dat het college tot een gedegen onderbouwd oordeel kan komen over de rechtmatigheid.

2.2.2 Variant Basis++, gericht op financiële rechtmatigheid en een aantal relevante processen/thema's die de aandacht krijgen

In deze variant gaat de organisatie een stapje verder en wordt de rechtmatigheidsverantwoording gebruikt als impuls om de bedrijfsvoering verder te verbeteren. De ambitie in de organisatie ligt hoger als het gaat om de administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) en is meer systeemgericht. Dat geldt ook voor IT-beheer en de verbijzonderde interne controlefunctie. Verder wordt bij deze variant de organisatie nadrukkelijker betrokken en krijgen de lijnmanagers een grotere verantwoordelijkheid voor het rechtmatigheidsbeheer.
De raad kan in deze variant in overleg met het college of zelfstandig extra onderwerpen toevoegen aan de rechtmatigheidsverantwoording. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan naleving van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), fiscale regelgeving of het sociaal domein (zoals de levering van zorg). Een dergelijke variant vraagt wel tijd om die in te voeren en vraagt ook extra controle-inspanningen (middelen en formatie).

2.2.3. Variant ICS, gericht op de bredere verantwoording (ICS: In Control Statement)

Deze variant gaat nog weer een stap verder. In de gedachte van een verdere optimalisatie van de bedrijfsvoering en interne beheersing kan het een logisch stap zijn om over het gehele functioneren van de organisatie een 'In Control Statement' af te geven. Dit gaat verder dan de

rechtmatigheidsverantwoording en zegt ook iets over het functioneren van de interne bedrijfsvoering en betrouwbaarheid van (risicomanagement)processen en ICT-systemen. Elke gemeente kan zelf besluiten om een In Control Statement in te voeren.

Deze variant stelt nog weer hogere eisen aan het systeem van interne beheersing en risicomanagement. Het gaat ook verder dan alleen interne procedures. Het gaat ook om beheersmaatregelen voor operationele en strategische doelen, bijvoorbeeld over prestaties van duurzaamheid. Het bereiken van deze variant vraagt een veel langere doorlooptijd en navenant extra controle-inspanningen.

2.2.4 Keuze visie en ambitie en de overwegingen daarbij

Het vanaf 2023 opnemen van een In Control Statement in de jaarstukken is geen verplichting voor gemeenten. Wat de gemeenten vanaf 2023 wel in de jaarrekening moeten opnemen is een rechtmatigheidsverantwoording. Het staat gemeenten echter vrij om die verantwoording uit te breiden.
De rechtmatigheidsverantwoording zoals de wet die voorschrijft betreft alleen de rechtmatigheid. Dit is qua inhoud hetzelfde als waarover de accountant in de huidige situatie een oordeel geeft.
De overwegingen die bij de visie en ambitie een rol spelen zijn:

a. De gemeente handelt op dit moment al rechtmatig. Binnen de organisaties leeft het besef dat financiële transacties rechtmatig moeten zijn. Dat besef en ook de bewustwording kunnen nog wel verbeterd worden. De controleverklaring van de accountant en het bijbehorende verslag bevestigen overigens op dit moment het rechtmatig handelen en de mate waarin aan de normen van de gemeente wordt voldaan.
b. De tweede variant en zeker de derde variant vraagt extra werkzaamheden en dus extra tijd en middelen. Op dit moment vinden wij het, ook tegen de achtergrond van de extra werkzaamheden voor diverse maatschappelijke opgaven, niet verantwoord om die inspanning te doen. Uitgangspunt is om de vernieuwing van de rechtmatigheidsverantwoording vooralsnog in te voeren en uit te voeren binnen de huidige formatie en bezetting. De formatie voor de interne controlefunctie is niet zodanig dat deze werkzaamheden erbij gedaan kunnen worden. Wij pleiten daarom voor een realistische, haalbare en uitvoerbare invoering en uitvoering op niveau variant Basis. De accountant Eshuis staat achter deze keuze.
c. De grote verandering is dat de gemeente nu zelf de rechtmatigheid van baten en lasten moeten vaststellen. Tot op heden liggen deze werkzaamheden bij de accountant. De werkzaamheden die de gemeente gaan verrichten om de rechtmatigheid vast te stellen vragen op zich al een extra inspanning en moeten, al het zover is, wel de toets der kritiek van de accountant kunnen doorstaan. De conclusie is dat de variant Basis al de nodige inspanning vraagt. Meer vragen en doen dan de Variant Basis is niet realistisch, haalbaar en uitvoerbaar. Onze vorige accountant BDO, maar ook onze huidige accountant heeft die constatering min of meer bevestigd in de Managementletters en Contoleverslagen.
d. Onze ambitie is te groeien in de richting van Variant Basis++ en stap voor stap beter te willen worden. Wij zien daartoe zeker mogelijkheden. Daar komt bij dat wij op middellange termijn voorzien dat controles meer gedigitaliseerd zullen worden. In die nieuwe digitale technieken zien wij ook kansen om stap voor stap beter te worden. Budget neutraal groeien is de uitdaging en tegelijk willen we onze werkzaamheden efficiënter doen. Daarmee ontstaat er ook ruimte om te groeien.

2.3 Samenvattende conclusie en afweging; keuze visie en ambitie

Kader visie en ambitie rechtmatigheidsverantwoording

De visie van het college is op dit moment te kiezen voor de variant Basis (variant 1) en als ambitie uit te spreken om via een groeimodel stap voor stap te bewegen in de richting van en te kiezen voor variant Basis++.

Variant Basis (variant 1) betekent voor ons ‘basis op orde, transparant verantwoorden rechtmatigheid en stap voor stap beter willen worden’. We zullen moeten gaan ervaren hoe dat uitpakt in de praktijk. Daarom gaan we ná 3 jaar rechtmatigheidsverantwoording (2024, 2025, 2026), dus in 2027, met een evaluatie komen van het ambitieniveau.

Deel 3 De beleidskaders

Wij herhalen hier de bestuurlijke duiding:
Deel 3 De beleidskaders voor rechtmatigheidsverantwoording
Het college is verantwoordelijk voor het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid. Het college heeft daarvoor duidelijke spelregels en richtlijnen nodig in de vorm van beleidskaders. Het vaststellen van de beleidskaders voor de rechtmatigheidsverantwoording behoort eveneens tot de kaderstellende rol van de raad. De basis voor die beleidskaders wordt onder meer gevormd door de landelijke wetgeving en de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV (Besluit, Begroting en Verantwoording).

Uitgangspunten rechtmatigheidsverantwoording

Bij de verantwoording over rechtmatigheid wordt gekeken naar negen criteria. Burgemeester en wethouders leggen verantwoording af over alle negen criteria in de jaarrekening. Zie hiervoor bijlage 2 van deze notitie voor de criteria en bijbehorende toelichting. De eerste zes criteria zijn niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Deze betreffen verantwoording met betrekking tot getrouwheid en rechtmatigheid. Ze komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. Dit zijn het calculatiecriterium, valuteringcriterium, adresseringscriterium, volledigheidscriterium, aanvaardbaarheidscriterium en leveringscriterium.
Daarnaast is er een aantal criteria waarbij de verantwoording specifiek gaat over rechtmatigheid. Deze komen wel tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording:

- begrotingscriterium: de financiële handelingen passen binnen het kader van de geautoriseerde begroting;
- voorwaardencriterium: voorwaarden in wet- en regelgeving worden nageleefd, zoals subsidievoorwaarden;
- misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium: er vindt een toetsing plaats op juistheid en volledigheid van gegevens die door derden zijn verstrekt met het oog op het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Toelichting vooraf

In totaal hebben we negen conceptbeleidskaders in negen afzonderlijke artikelen geformuleerd. We beginnen telkens met de omschrijving van het beleidskader. Daarna volgt de nadere toelichting en motivering Dit is vergelijkbaar met de opzet van de financiële verordening.

3.1 De verantwoordingsgrens

Artikel 1

Voor de rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden (de afwijkingen) hanteren burgemeester en wethouders een verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten van de gemeente, exclusief de dotaties aan de reserves.

Toelichting en motivering artikel 1

De verantwoordingsgrens is een door de raad vastgesteld bedrag, waarboven het college de afwijkingen moet opnemen in de rechtmatigheidsverklaring. De verantwoordingsgrens is 2% van de totale lasten van de gemeente, exclusief de dotaties aan de reserves. Voor zowel fouten als voor onduidelijkheden afzonderlijk geldt hetzelfde percentage. Fouten en onduidelijkheden worden niet bij elkaar opgeteld.

De verantwoordingsgrens betekent dat rechtsmatigheidsfouten pas in de rechtmatigheidsverklaring worden opgenomen en toegelicht als zij boven het door het raad vastgestelde percentage komen. Als het voor het college niet duidelijk is of financieel rechtmatig is gehandeld, worden deze onduidelijkheden eveneens pas in de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen en toegelicht als zij boven het door de raad vastgestelde percentage komen.
Voor iedere gemeente (ongeacht de schaalgrootte) geldt dat de raad een afweging moet maken tussen enerzijds de hoogte van de verantwoordingsgrens en anderzijds de inspanningen die voor het ambtelijk apparaat verbonden zijn aan het detecteren en rapporteren van de rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden. Dit gesprek binnen de gemeente tussen college en raad moet ten tijde van het bepalen van de verantwoordingsgrens gevoerd worden. Dit besluit kan gevolgen hebben voor de inrichting van de interne beheersing. Bij het bepalen van de verantwoordinggrens is de informatiebehoefte van de raad het vertrekpunt. Daarbij kunnen vervolgens de inspanningen die door de organisatie gedaan moeten worden om de informatie op een goede wijze te verkrijgen, het kwaliteitsniveau van interne beheersing, ervaringen met rechtmatigheid in het verleden, risicovolle processen zoals aanbestedingen, betrouwbaarheid begrotingsproces en visie op de sturingsfilosofie van de gemeente worden betrokken.

3.2 Rapportagegrens

Artikel 2

Voor de rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden (de afwijkingen) hanteren burgemeester en wethouders per individuele afwijking een rapportagegrens van € 50.000.

Toelichting en motivering artikel 2

De rapportagegrens voorkomt detailverantwoording, helpt het sturen op hoofdlijnen en beperkt de administratieve belasting, en draagt daarmee bij aan een efficiëntere verantwoording. Beneden de rapportagegrens wordt niet in de jaarrekening gerapporteerd. Rechtmatigheidsfouten beneden de verantwoordingsgrens en boven de rapportagegrens kunnen heel goed in algemene zin toegelicht worden bij de programma's, als onderdeel van de verschillenverklaring begroot versus realisatie. Eventueel kan toelichting ook plaatsvinden in de paragraaf bedrijfsvoering.
In artikel 2 is de rapportagegrens bepaalt op € 50.000. Er is voor dit bedrag gekozen omdat dit aansluit bij het bedrag vanaf welke omvang verschillen tussen begroot en realisatie in de jaarrekening nader worden toegelicht. Het bedrag heeft daarmee herkenbaarheid en sluit goed aan bij de materialiteitsgrens in relatie tot de grootte van onze gemeente.

Door voor de verantwoordingsgrens en de rapportagegrens duidelijk, toetsbare kaders vast te leggen wordt de beleidsruimte die de raad heeft concreet ingevuld en vertaald naar de eigen gemeente.

3.3 De wijze waarop burgemeester en wethouders de raad informeren over afwijkingen in de rechtmatigheid

Artikel 3

1. Burgemeester en wethouders geven in de Monitor Rechtmatigheidsverantwoording inzicht in het bedrag van de verantwoordingsgrens en ook in het verloop en de ontwikkeling van de rechtmatigheid.
2. De Monitor Rechtmatigheidsverantwoording wordt opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

3. Burgemeester en wethouders vermelden in de Monitor Rechtmatigheidsverantwoording alle bedragen van de rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden die boven en onder de verantwoordingsgrens liggen en voor zover deze per individueel geval hoger zijn dan een bedrag van € 50.000 (rapportagegrens).
4. Burgemeester en wethouders nemen in de Rechtmatigheidsverklaring per afzonderlijk bedrag alle afwijkingen op, voor zover het totaal van de rechtmatigheidsfouten ligt boven de verantwoordingsgrens. Deze afwijkingen worden nader toegelicht in de Rechtmatigheidsverklaring.
5. Het college neemt per programma per afzonderlijk bedrag alle afwijkingen op, voor zover deze liggen beneden de verantwoordingsgrens en boven de rapportagegrens. Deze afwijkingen worden nader toegelicht in de verschillenverklaring bij de programma's of de paragraaf bedrijfsvoering.
6. Het college neemt in de paragraaf bedrijfsvoering een overzicht i.c. een verbeterplan op met (beheers)maatregelen ter voorkoming dan wel opheffing van rechtmatigheidsfouten.

Toelichting en motivering artikel 3

Lid 1 en 2

De operationele vertaling van de beleidskaders vindt plaats in de Monitor Rechtmatigheidsverantwoording. Op die manier wordt de raad navolgbaar meegenomen in de ontwikkeling en het verloop van de rechtmatigheid. Het college legt op die manier op transparante en daarmee zichtbare wijze verantwoording af. Met deze monitor kan de raad invulling geven aan zijn toetsende en controlerende rol. Bovendien stelt deze monitor het college in staat af te wegen of het wel of niet een model Verklaring Rechtmatigheid voor de raad moet opstellen. De monitor wordt, met toelichting, elk jaar opgesteld en opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening. Voor een nadere toelichting op (de werking) de monitor wordt verwezen naar deel 4 van deze notitie.

Lid 3 tot en met 5

Er wordt onderscheid gemaakt tussen de 'Rechtmatigheidsverantwoording' en de 'Rechtmatigheidsverklaring'. Afwijkingen bestaan uit rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden. Een goed en transparant inzicht in de ontwikkeling en het verloop van de rechtmatigheid is voor de controlerende rol van de raad belangrijk. Bovendien moet aan de hand van de verantwoordingsgrens en de rapportagegrens bepaald worden wat er wel en niet moet worden opgenomen in de Rechtmatigheidsverklaring. Dat inzicht wordt verkregen door de Monitor Rechtmatigheidsverantwoording. Deze monitor wordt, zoals gezegd, opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.
Burgemeester en wethouders leggen via het verplichte model (het Model Rechtmatigheidsverklaring) verantwoording af in de jaarrekening. Dit is een aparte, verplichte verklaring bij de jaarrekening. Alle rechtmatigheidsafwijkingen boven de verantwoordingsgrens worden kort en bondig in de Rechtmatigheidsverklaring benoemd. In de verklaring zelf moet ook een nadere toelichting gegeven worden. Als het totaal van de afwijkingen beneden de verantwoordingsgrens ligt, is het wettelijk zo geregeld dat burgemeester en wethouders geen verplichting hebben om een Rechtmatigheidsverklaring op te stellen. Deze afwijkingen worden uit een oogpunt van transparantie als bedrag wel opgenomen in de monitor. De nadere toelichting op die bedragen vindt vervolgens plaats in de verschillenverklaring bij de programma's of in de paragraaf bedrijfsvoering.
De paragraaf bedrijfsvoering i.c. de Monitor Rechtmatigheidsverantwoording is verder de plek om een nadere toelichting te geven door het college ten aanzien van onderwerpen die de rechtmatigheid raken en hoe de beheersing is vormgegeven. Aspecten die hierbij aan de orde komen zijn de tussentijdse communicatie met de raad, of de reden waarom deze achterwege is gebleven, alsmede de maatregelen die zijn genomen om verbeteringen aan te brengen om het handelen in overeenstemming met wet- en regelgeving afdoende in processen te waarborgen.

Lid 6
Burgemeester en wethouders zijn wettelijk verplicht om een overzicht op te nemen van de getroffen en nog te treffen beheersmaatregelen. Maatregelen die gericht zijn op het voortaan voorkomen alsmede het opheffen van onrechtmatigheden. Dit kunnen meer algemeen geformuleerde beheersmaatregelen zijn (bijvoorbeeld als onderdeel van de verbijzonderde interne controle), maar ook gerichte maatregelen die tot doel hebben het opheffen van een concrete onrechtmatigheid of onduidelijkheid.

3.4 Omgang onduidelijkheden interpretatie verordeningen

Artikel 4

1. Burgemeester en wethouders doen de raad een voorstel in het geval er onduidelijkheid bestaat over de interpretatie van financiële regelgeving in verordeningen dan wel door de raad vastgestelde kaders in beleidsnota's.
2. Burgemeester en wethouders motiveren de onduidelijkheid, de keuzes aan uitleg, de consequenties, de gewenste uitleg en de interpretatie in het raadsvoorstel.
3. Het raadsbesluit met de "voorkeur" interpretatie gaat in met ingang van de datum van het besluit van de raad en wordt geacht te gelden als nieuw beleidskader en wordt vervolgens verwerkt bij de eerstvolgende aanpassing van de verordening of beleidsnota.

Toelichting en motivering artikel 4
Van 'onduidelijkheden' is sprake als burgemeester en wethouders in het kader van de verslaggeving niet kunnen aangeven of er sprake is van een rechtmatigheidsfout. Het voortbestaan van een dergelijke situatie is niet wenselijk.
Bij onduidelijkheden over de interpretatie in de verordeningen over financiële consequenties dient de raad aan te geven welke uitleg hieraan moet worden gegeven. Deze interpretatie moet vervolgens vastgelegd worden in een raadsbesluit, waarna dit besluit wordt verwerkt in de desbetreffende verordening of beleidsnota.
Onduidelijkheden in de verordeningen over financiële consequenties moeten worden opgelost. Zodra onduidelijkheden in de interpretatie zijn geconstateerd, dient de raad aan te geven welke interpretatie hij geeft. Het achteraf sanctioneren (het nadien door de raad laten aangeven aan welke bepalingen geen financiële consequenties worden verbonden) van het niet naleven van gemeentelijke regelgeving, is niet transparant en daarom niet wenselijk.

3.5 Omgang begrotingsonrechtmatigheden

Artikel 5

1. De volgende begrotingsafwijkingen zijn niet in strijd met het budgetrecht van de raad:
   a) begrotingsafwijkingen die passen binnen het vastgestelde beleid van de raad en niet tijdig konden worden gesignaleerd;
   b) begrotingsafwijkingen waarover de raad via een raadsvoorstel, raadsinformatiebrief of op andere wijze is geïnformeerd;
   c) begrotingsafwijkingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde baten;
   d) begrotingsafwijkingen bij (subsidie) en/of openeinde regelingen en die niet tijdig konden worden gesignaleerd;
   e) begrotingsafwijkingen ten gevolge van interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving en die zijn geconstateerd tijdens en na het verantwoordingsjaar;
   f) begrotingsafwijkingen als gevolg van een onttrekking aan een bestemmingsreserve op basis van realisatie voor zover deze onttrekking daarmee voor een gelijk bedrag overeenkomt met de realisatie van de last, en de activiteit of het project nog niet is beëindigd en de resterende lasten volgen in het jaar na het verantwoordingsjaar.

Is de activiteit of het project wel beëindigd en zijn de lasten definitief lager dan begroot, dan vindt de onttrekking overeenkomstig het begrote bedrag plaats en wordt de raad een voorstel gedaan tot nadere aanwending van de restant-bestemmingsreserve;

g) begrotingsafwijkingen als gevolg van de verplichte uitgaven als bedoeld in artikel 193 Gemeentewet, te weten:
   1) de renten en aflossingen van de door de gemeente aangegane geldleningen en alle overige opeisbare schulden;
   2) de uitgaven die bij of krachtens de wet aan de gemeente zijn opgelegd;
   3) de uitgaven die voortvloeien uit de van het gemeentebestuur gevorderde medewerking tot uitvoering van wetten en algemene maatregelen van bestuur, voor zover die uitgaven niet ten laste van anderen zijn gebracht;

h) begrotingsafwijkingen die passen binnen de door de raad vastgestelde totale exploitatieopzet van een grondexploitatie.

2. De begrotingsafwijkingen als bedoeld in lid 5.1 worden, voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden, als afzonderlijk bedrag wel opgenomen in de Rechtmatigheidsverklaring maar niet nader toegelicht in de Rechtmatigheidsverklaring. Toelichting daarop vindt plaats bij de lasten van de afzonderlijke programma's of in de paragraaf bedrijfsvoering.
3. Alle begrotingsafwijkingen (ook die ingevolge lid 5.1 niet in strijd zijn met het budgetrecht van de raad) worden definitief vastgesteld door de raad bij de vaststelling van de jaarrekening.

Toelichting en motivering artikel 5

Algemeen
Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt is het niveau waarop de raad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma (ervan uitgaande dat de raad de begrotingsbedragen op programmaniveau heeft vastgesteld), de juiste investering, het toereikend zijn van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn.
Als blijkt dat de gerealiseerde bedragen hoger zijn dan de, ook na de laatste begrotingswijziging, geraamde bedragen kan er sprake zijn van onrechtmatige uitgaven (begrotingsonrechtmatigheid) aangezien deze lasten buiten het budgetrecht van de raad tot stand zijn gekomen.

Afwijkingen van de begroting (exploitatie en investeringen; beleidsmatig en/of financieel) moeten geautoriseerd worden door de raad. Hiermee wordt toestemming gevraagd voor het te realiseren beleid en voor de besteding van het benodigde bedrag. Begrotingswijzigingen moeten volgens de Gemeentewet tijdens het jaar zelf nog door de raad worden vastgesteld. Indien een wijziging niet meer in het jaar zelf is vastgesteld zijn bestedingen afwijkend van het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Uitgangspunt is dus dat iedere afwijking van de begroting onrechtmatig is.

Volgens artikel 28 BBV dienen overschrijdingen (en onderschrijdingen) goed herkenbaar in de jaarrekening te worden opgenomen. In de nieuwe situatie betrekt het college alle afwijkingen ten opzichte van de begroting (exploitatie en investeringen) bij de fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording, omdat het uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting onrechtmatig is.

Specifiek lid 5.1
Omdat het uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting onrechtmatig is, en dus in strijd met het budgetrecht van de raad, moet er ook een expliciete keuze gemaakt worden voor welke begrotingsafwijkingen een uitzondering gemaakt moet worden. Die keuze is voorbehouden aan de raad en moet worden vastgelegd als een door de raad vast te stellen beleidskader. De raad bepaalt zelf welke afwijkingen acceptabel zijn. In artikel 5 is dat weergegeven als: niet in strijd met het budgetrecht van de raad. Wat betreft de keuze sluiten we zoveel mogelijk aan bij de bestaande praktijk zoals die nu ook al wordt toegepast door de accountant. Bijvoorbeeld begrotingsonrechtmatigheden waarbij het college binnen het door de raad vastgestelde beleid is gebleven. De reeds bestaande denklijn van de accountant 'telt wel mee/niet mee voor het oordeel' wordt in principe ongewijzigd voortgezet, maar dan als een verantwoordelijkheid van burgemeester en wethouders. De gemaakte keuzes zijn verder mede ingegeven door het praktisch kunnen blijven werken, beperking van de administratieve lasten en de mate van daadwerkelijke beïnvloeding door burgemeester en wethouders.

Specifiek lid 5.3
Zodra de raad de verantwoording en de jaarstukken vaststelt, wordt ook ingestemd met alle begrotingsonrechtmatigheden. Dit voor zover die instemming niet al eerder heeft plaatsgevonden bij de tussentijdse rapportages gedurende het begrotingsjaar. Voor deze werkwijze wordt gekozen, waardoor geen aparte begrotingswijzigingen (voor het opheffen van de begrotingsonrechtmatigheden) behoeven te worden voorgelegd aan de raad. Daarmee zetten we tevens de huidige werkwijze voort en beperken we de administratieve lasten.

3.6 Omgang jaarschijven bij investeringsbudgetten

Artikel 6

1. Voor een investeringsproject waarvan de uitwerking nog nader plaats moet vinden kan de raad een voorbereidingskrediet beschikbaar stellen. Dit voorbereidingskrediet wordt ook door de raad geautoriseerd.
2. Voor een investeringsproject met een looptijd over meerdere jaren wordt één totaal investeringskrediet (hoofdkrediet) beschikbaar gesteld, eventueel onder aftrek van een reeds beschikbaar gestelde en geautoriseerde voorbereidingskrediet.
3. Het geautoriseerde investeringsbedrag (hoofdkrediet) kan (geen verplichting) op basis van een planning van het project over meerdere jaarschijven verdeeld worden als dat voor de uitvoering en beheersing noodzakelijk is.
4. Verschuivingen tussen jaarschijven als gevolg van wijzigingen in de planning zijn toegestaan, mits de investering overeenkomstig de door de raad vastgestelde doelen en voorwaarden wordt gerealiseerd en het totaal beschikbaar gestelde krediet niet wordt overschreden.
5. Afwijkingen op begrote jaarschijven worden nader toegelicht in de jaarrekening.

<u>Toelichting en motivering artikel 6</u>
Bij meerjarige investeringsbudgetten kunnen de raad en het college afspraken maken (via vaststelling van de begroting of afzonderlijk bij raadsvoorstellen en raadsbesluiten) over de wijze waarop de jaarschijven binnen een meerjarig investeringsbudget zijn opgebouwd. Zolang aannemelijk is dat het totaal van de uitgaven binnen een investeringsbudget blijft, levert overschrijding van een jaarschijf - tenzij anders door de raad besloten - geen onrechtmatigheid op. Dit wordt wel toegelicht in de jaarrekening, omdat het niet aanwenden van investeringsbudgetten kan duiden op vertragingen in de uitvoering van de investering (en dus beleid).

3.7 Budgetoverhevelingen tussen begrotingsjaren

Artikel 7

i. Burgemeester en wethouders kunnen de raad voorstellen om incidentele budgetten, die in een jaar nog niet (volledig) zijn besteed, over te hevelen naar het volgende begrotingsjaar. Daarbij gelden de volgende criteria/afspraken:
   a) de overheveling moet betrekking hebben op incidenteel beschikbaar gestelde budgetten;
   b) door de overheveling mogen de betreffende budgetten niet worden overschreden;
   c) de voorgenomen aanwending van de budgetten in jaar t+1 is gelijk aan de oorspronkelijk geplande besteding in jaar t. Doel en aard zijn identiek.
   d) het minimumbedrag voor budgetoverheveling bedraagt € 10.000 per geval;
   e) voor één activiteit wordt in principe één keer een budgetoverheveling aangevraagd (begrenzing in frequentie en tijd), tenzij hiervoor goede argumenten onvermijdelijkheid) zijn om hiervan af te wijken;
   f) alle verzoeken tot budgetoverheveling wordt gemotiveerd en aan de raad aangeboden in één integraal raadsvoorstel. Dit is hetzelfde voorstel waarmee de jaarrekening aan de raad wordt aangeboden;
   g) de raad beslist over het voorstel tot budgetoverheveling bij de vaststelling van de jaarrekening, inclusief de verwerking van de financiële gevolgen voor het begrotingsjaar x+1.

ii. Burgemeester en wethouders kunnen de raad voorstellen bij het niet volledig besteden van specifieke, structurele budgetten, een bestemmingsreserve te vormen waaruit in een volgend begrotingsjaar deze specifieke lasten kunnen worden gedekt. De mogelijkheid om van deze vorm van budgetoverheveling gebruik te maken kan alleen voorafgaande aan de feitelijke uitvoering worden gedaan en de raad neemt hierover een afzonderlijk en specifiek besluit. In dat besluit worden onder meer in ieder geval opgenomen de voorwaarden, de looptijd en het bedrag van de jaarlijkse budgetoverheveling.

Toelichting en motivering artikel 7

Het college voert de door de raad vastgestelde begroting uit. Gedurende of aan het einde van het begrotingsjaar kan het voorkomen dat de werkelijke besteding afwijkt van de in de begroting opgenomen bedragen. Het komt regelmatig voor dat deze afwijkingen worden veroorzaakt doordat activiteiten nog niet (geheel) zijn uitgevoerd. Zonder nadere actie leidt dit tot een voordelig saldo (bij de jaarrekening) ten opzichte van de begroting en komt daarmee het jaarbudget te vervallen. Echter, de activiteiten worden in het volgende begrotingsjaar (verder) uitgevoerd. Daarom is het van belang om in een aantal gevallen de mogelijkheid te hebben om budget over te hevelen van het ene naar het andere begrotingsjaar. Daarmee kan het weer beschikbare budget worden ingezet waarvoor het is bedoeld.
Doel van de kaders is het principe van budgetoverheveling mogelijk te maken, daarvoor duidelijke spelregels te hebben en de effectuering daarvan financieel rechtmatig te laten plaatsvinden.

3.8 Omgang voorwaardencriterium

Artikel 8

1. Burgemeester en wethouders bieden de raad jaarlijks uiterlijk op 31 december ter vaststelling een normenkader rechtmatigheid aan. Dit kader bestaat uit alle relevante (interne) wet- en regelgeving waaruit financiële beheershandelingen kunnen voortvloeien.
2. Burgemeester en wethouders operationaliseren dit normenkader in een toetsingskader ten behoeve van de interne beheersing.

Toelichting en motivering artikel 8
Op dit moment zijn er in bestaande documenten geen bepalingen opgenomen over het voorwaardecriterium. De modelverordening VNG geeft hier wel een voorzet voor. In de praktijk handelen we al zo. Het opnemen van een dergelijke bepaling geeft expliciete duidelijkheid. Vastgelegd wordt wie (college en raad) welke verantwoordelijkheid heeft ten aanzien van het normenkader. Het normenkader vaststellen (door de raad) en het operationaliseren daarvan (door het college) is een essentieel onderdeel binnen de rechtmatigheid.

3.9 Omgang misbruik en oneigenlijk criterium en fraude

Artikel 9

1. Burgemeester en wethouders zorgen voor en leggen de regels vast voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen en eigendommen.
2. Burgemeester en wethouders geven een toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering op geconstateerde fraude door eigen medewerkers.

Toelichting en motivering artikel 9
De commissie BBV adviseert om geconstateerde fraude door eigen medewerkers toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering (Kadernota Rechtmatigheid paragraaf 2.3).
De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust in eerste instantie bij het management en in tweede instantie bij burgemeester en wethouders.
De accountant heeft een toetsende rol met betrekking tot fraude in het kader van de controle van de jaarrekening.
Dit type fraudes omvat opzettelijke handelingen door een of meerdere personen binnen de gemeente, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Een voorbeeld is het betalen van valse facturen waarbij een of meerdere personen binnen de gemeente betrokken zijn. Dit type fraudes is een onderdeel van de getrouwheidsverklaring van de accountant en wordt daarom niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Als de gemeente deze fraude op een juiste manier heeft verwerkt in de jaarrekening, kan deze toegelicht worden in de paragraaf bedrijfsvoering, maar er is geen verplichting.
Ook voor dit onderdeel is transparantie uitgangspunt bij rechtmatigheid. Daarnaast is regie houden en sturen op de juiste informatie eveneens belangrijk. Daarom is deze aanbeveling overgenomen. Dit past ook in ons beleid rondom de toetsing van fraude-risico-analyse bij de controle van de jaarrekening.

Deel 4 De Monitor rechtmatigheidsverantwoording

Wij herhalen hier de bestuurlijke duiding:
Deel 4 De Monitor Rechtmatigheidsverantwoording
De operationele vertaling van de beleidskaders vindt plaats in de 'Monitor Rechtmatigheidsverantwoording'. Op die manier wordt de raad navolgbaar meegenomen in de ontwikkeling en het verloop van de rechtmatigheid. Het college legt op die manier op transparante en daarmee zichtbare wijze verantwoording af. Met deze monitor kan de raad invulling geven aan zijn toetsende en controlerende rol. Bovendien stelt die monitor het college in staat af te wegen of zij wel of niet een model Verklaring Rechtmatigheid voor de raad moet opstellen. De monitor wordt, met toelichting, elk jaar opgesteld en opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening.

4.1 Monitor Rechtmatigheidsverantwoording

Monitor Rechtmatigheidsverantwoording	
A. **Begrotingscriterium**	
- **Overschrijding exploitatiebudgetten programma's begroot versus werkelijk**	€ 700.000
- **Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)**	€ 300.000
- **Niet geautoriseerde reserve mutaties**	€ 100.000
	€ 1.100.000
B. **Voorwaardecriterium**	
- **Gemiste Europese aanbesteding**	€ 3.000.000
C. **Misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium**	
- **Fraude eigen medewerkers**	€ 200.000
D. **Totaal rechtmatigheidsfouten = A+B+C**	€ 4.300.000
E. **Verantwoordingsgrens** **2% van € 70 miljoen**	€ 1.400.000
F. **Toets rechtmatigheidsfouten aan verantwoordingsgrens**	
- **D is groter dan E: totaal afwijkingen = rechtmatigheidsfouten als bedrag opnemen in Rechtmatigheidsverklaring college overeenkomstig A t/m C.**	
- **D is kleiner dan E: afwijkingen toelichten in paragraaf bedrijfsvoering**	
G. **Totaal grondslag afwijkingen voor toelichtingen op fouten = D**	€ 4.300.000
H. **Af: Begrotingsafwijkingen waarvan de raad heeft besloten dat ze niet onrechtmatig zijn**	€ 400.000
I. **Saldo resterende rechtmatigheidsfouten = G-H**	€ 3.900.000
Nader toe te lichten in de Rechtmatigheidsverklaring	

Fictief voorbeeld

Raad bepaalt

Toelichting monitor
- De verbijzonderde interne controle functie (VIC) vult de tabel aan de hand van haar interne controle.
- De accountant toetst voor de raad de getrouwheid van de informatie/gegevens en dus de monitor.
- De 3 rechtmatigheidscriteria A, B en C worden bepaald.
- Het totaal van de rechtmatigheidsfouten D wordt afgezet tegen de door de raad bepaalde verantwoordingsgrens bij E.
- Het totaal van de rechtmatigheidsfouten overstijgt de verantwoordingsgrens en dat betekent dat het college de Model Rechtmatigheidsverklaring moet invullen.

- Onderdeel H betreft de begrotingsafwijkingen waarvan de raad heeft bepaald dat deze niet onrechtmatig zijn.

4.2 Samenvattende tabel omgang rechtmatigheidsfouten

In onderstaande tabel wordt aangegeven welke afwijkingen, wanneer en waar worden opgenomen.

Afwijking/financiële onrechtmatigheid	**Bedrag opnemen in Monitor Rechtmatigheids-verantwoording**	**Bedrag opnemen in Rechtmatigheids-verklaring**	**Bedrag toelichting in**
Afwijking boven verantwoordingsgrens en boven rapportagegrens	Ja	Ja	Rechtmatigheids-verklaring college
Afwijking beneden verantwoordingsgrens en boven rapportagegrens	Ja	Nee	Verschillenverklaring programmarekening of paragraaf bedrijfsvoering
Afwijking (begrotingsonrecht-matigheid) niet in strijd met budgetrecht raad en - boven verantwoordingsgrens en rapportagegrens - beneden verantwoordingsgrens en boven rapportagegrens	Ja Ja	Ja Nee	Verschillenverklaring programmarekening of paragraaf bedrijfsvoering Idem
Afwijking beneden rapportagegrens	Nee	Nee	Niet rapporteren en toelichten, wel instemming raad bij vaststellen jaarrekening

Bijlage 1: Begrippenlijst

Afwijkingen: Fouten en onduidelijkheden.

Bado: Besluit accountantscontrole decentrale overheden. Zie hiervoor de volgende link: Besluit accountantscontrole decentrale overheden.

BBV: Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Zie hiervoor de volgende link: Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Commissie BADO: De commissie BADO brengt richtinggevende notities uit met een nadruk op de hoe-vraag en de interpretatie van bestaande wet- en regelgeving, voor wat betreft knelpunten en gezamenlijke oplossingen die raken aan de bedrijfsvoering en de accountantscontrole van decentrale overheden. Zie hiervoor de volgende link: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies/bedrijfsvoering-en-audits-gemeenten-en-provincies.

Commissie BBV: In het BBV is opgenomen dat er een commissie is met als taak om zorg te dragen voor een eenduidige uitvoering en toepassing van het BBV. Zie hiervoor de volgende link: https://www.commissiebbv.nl/cms/view/57979281/commissieleden.

Controleverklaring: In de controleverklaring geeft de accountant zijn oordeel weer over de getrouwheid van de jaarrekening. Bij gemeenten geldt nu nog als bijzonderheid dat de accountant in zijn verklaring ook een oordeel geeft over de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties die in deze jaarrekening zijn vermeld. Dat wordt anders na de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording; dan wordt het oordeel beperkt tot de getrouwheid. Zie hiervoor: NBA tools-en-ondersteuning

Fouten: Rechtmatigheidsfouten treden op bij financiële beheershandelingen, waarbij de in het normenkader beschreven wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Getrouwheid: Een oordeel van de accountant over de vraag of de informatie juist en toereikend/volledig is en voorts geschikt is voor het doel waarvoor deze wordt verstrek. En ten slotte of het bij de volksvertegenwoordigers en de burger (gebruikers van de verantwoording) geen ander beeld oproept dan de feiten.

In Control Statement: Hierin gaat het college van B en W in op het functioneren van de interne bedrijfsvoering en betrouwbaarheid van (risicomanagement)processen alsmede ICT-systemen. Dit heeft een bredere strekking dan de rechtmatigheidsverantwoording.

Materialiteit: Informatie is materieel of heeft een materieel belang als deze informatie invloed kan hebben op de besluitvorming van de gebruiker van die informatie. Gebruikers zijn bijvoorbeeld raadsleden of burgers. Er zijn twee zaken waarvoor de accountant de materialiteit gebruikt. Het is allereerst de basis voor de diepgang van door de accountant uit te voeren werkzaamheden. Vervolgens is het bepalend voor het oordeel van de accountant over de jaarrekening. Voor de controle van een gemeente zijn de normen uit het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) leidend, voor de uiteindelijke conclusie of iets materieel is en wat hiervan de gevolgen zijn voor de strekking van de controleverklaring.

Normenkader: Het normenkader voor een rechtmatigheidsverantwoording betreft de inventarisatie van de relevante regelgeving, waaronder die van de betreffende gemeente, zoals verordeningen. De inventarisatie beperkt zich tot regelgeving die relevant is voor financiële beheershandelingen.

Het normenkader moet actueel worden gehouden en wordt aangepast op basis van nieuwe wet- en regelgeving. Daarom wordt het elk jaar opnieuw vastgesteld. Zie hiervoor: https://www.commissiebbv.nl/cms/view/57979239/rechtmatigheid.

Onduidelijkheden: Er is sprake van onduidelijkheden als het college van B en W in het kader van de verslaggeving niet kan aangeven of er sprake is van een rechtmatigheidsfout.

Onzekerheden: De onzekerheden zijn te splitsen in onzekerheden in de verantwoording en in de controle. De onzekerheden in de verantwoording betreffen veelal schattingen, interpretaties en toekomstgevolgen. Bij de rechtmatigheidsverantwoording van het college van B en W kan het ook gaan om zaken die het college eenvoudig niet weet of kan vaststellen. Onzekerheden in de controle komen vaak voort uit ontoereikend uitgevoerde maatregelen van interne beheersing waardoor er onvoldoende controle-informatie beschikbaar is.

Rechtmatigheidsverantwoording: de rechtmatigheidsverantwoording wordt een nieuw onderdeel in de jaarrekening, waarin het college van B en W vanaf het verslagjaar 2021 aangeeft of er rechtmatigheidsfouten en -onzekerheden waren.

Verantwoordingsgrens: de grens waarboven het college van B en W afwijkingen moet melden aan de gemeenteraad. De gemeenteraad stelt deze verantwoordingsgrens vast met een maximum van 2% van de totale lasten (exclusief de dotaties aan de reserves).

Verbijzonderde interne controle: er is sprake van een verbijzondering van de interne controle als binnen de gemeente extra gelet wordt op de rechtmatigheid, bovenop en ook voortbouwend op de interne controles die reeds uitgevoerd worden in de (eerste) lijn. Zie hiervoor de volgende link: https://vng.nl/sites/default/files/20190225-handleiding-verbijzonderde-interne-controle.pdf.

Bijlage 2: Raadsleden: het bestuurlijk belang van rechtmatigheid

2.1 Inleiding

Rechtmatig handelen is voor een overheidsorganisatie belangrijk; een overheid hoort te voldoen aan wet- en regelgeving. Daarom voegt de accountant sinds de introductie van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in 2004 bij de jaarstukken van een gemeente een verklaring toe over het getrouw beeld en de rechtmatigheid. De invoering van dit rechtmatigheidsoordeel leidde tot opschoning van de eigen gemeentelijke verordeningen en gaf een impuls aan een verbetering van het financieel beheer bij gemeenten. Bij de evaluatie van het BBV in 2013 heeft de commissie BBV een advies aan het ministerie van Binnenlandse zaken gegeven om de verantwoordelijkheid voor het afgeven van de verklaring neer te leggen bij het college. Dit is overgenomen door de commissie Depla en is onderdeel van een wetswijziging. Dit betekent dat met ingang van de jaarrekening 2021 het college verantwoording moet afleggen over de rechtmatigheid. Dit past in de tijdgeest waarbij de verantwoordelijkheid gelegd wordt waar deze hoort. Hiermee is het college zich nog meer bewust van haar verantwoordelijkheid voor een goed financieel beheer te zorgen, inclusief bijbehorende verordeningen. De accountant kijkt nog wel of de verklaring van het college terecht is, waarmee voor de raad waarborgen zijn ingebouwd dat het college niet zo maar een verklaring kan opstellen. https://www.accountant.nl/nieuws/2013/7/advies-commissie-bbv-van-een-rechtmatigheidsoordeel-naar-een-rechtmatigheidsverantwoording/.

2.2 Definitie

Rechtmatigheid is een juridische term die aangeeft dat een (voorgenomen) handelwijze in overeenstemming is met de geldende regels en besluiten. Dit begrip is van toepassing op alles wat een gemeente qua taken op zich neemt. Dit betekent dat alle handelingen van een gemeente moeten voldoen aan alle wet- en regelgeving op het gebied van bijvoorbeeld arbeidsomstandigheden (arbo), aanbestedingen, Omgevingswet, subsidievoorwaarden, raadsbesluiten, enzovoort. Van een overheidsorganisatie mag immers verwacht worden dat zij conform wet- en regelgeving handelt. Het begrip rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording is echter een minder omvattend begrip. Bij rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording bestaat er een duidelijke relatie met het financiële beheer. Er moet immers worden verantwoord dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het gaat om de financiële beheershandelingen.
Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard dienen wel in algemene zin te worden betrokken bij de inschatting van het algemene risicobeleid en -beheer van de gemeente. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan claims inzake planschade. De ratio hiervan is dat niet-financiële handelingen wel kunnen leiden tot financiële risico's waarvoor het college bijvoorbeeld een voorziening moet vormen.

2.3 Verantwoording college

De verantwoording die het college aflegt is gebaseerd op een standaardmodel dat bij wet is vastgelegd (zie bijlage 1). De verantwoording bevat de elementen die in dit hoofdstuk nader worden toegelicht. De tekst van de verantwoording ligt vast en moet door het college op de volgende punten worden aangevuld:

1. Datum vaststelling normenkader.
2. Het door de raad vastgestelde grensbedrag.
3. Wel of niet voldoen aan rechtmatigheidcriteria.
4. Geconstateerde afwijkingen boven de verantwoordingsgrens.

Het college zal in haar verantwoording gebruikmaken van de begrippen 'fouten' en 'onduidelijkheden' om de afwijkingen te duiden.

2.4 Criteria

Het begrip financiële rechtmatigheid is in 2005 concreet gemaakt met behulp van negen criteria. Deze houden in dat de organisatie vaststelt dat:
1. de financiële handelingen passen binnen het kader van de geautoriseerde begroting;
2. voorwaarden in wet- en regelgeving, zoals subsidievoorwaarden, worden nageleefd;
3. er een toetsing op juistheid en volledigheid plaatsvindt van gegevens die door derden zijn verstrekt vindt met het oog op het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen (M&O);
4. er vastgesteld wordt dat de gepresenteerde bedragen juist berekend zijn (calculatiecriterium);
5. de juistheid van het tijdstip van betaling en verantwoording van verplichtingen wordt vastgesteld (valuteringcriterium);
6. de juistheid van de adressering van de rechthebbende waar een financiële stroom naartoe is gegaan vastgesteld is;
7. de volledigheid van alle opbrengsten die verantwoord zouden moeten zijn, daadwerkelijk zijn verantwoord;
8. de financiële beheershandelingen passen bij de activiteiten van de gemeente en dat in relatie tot de kosten een aanvaardbare tegenprestatie is overeengekomen (aanvaardbaarheidscriterium);
9. de juistheid van de ontvangen levering heeft plaatsgevonden.

De getrouwheidsaspecten zoals die zijn opgenomen in de accountantscontrole dekken goeddeels ook deze rechtmatigheidcriteria, met uitzondering van het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het M&O-criterium. Als gevolg van de aanstaande wetswijziging wordt van het college dan ook verwacht dat het op deze laatste drie aspecten een verantwoording qua rechtmatigheid aflegt.

Onderstaande afbeelding geeft dit grafisch weer.

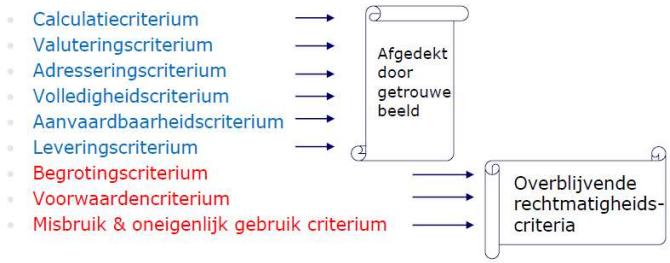

Begrotingscriterium

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de jaarrekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is er - voor zover het de begrotingsoverschrijdingen betreft - mogelijk sprake van onrechtmatige financiële beheershandelingen. De financiële beheershandeling die deze begrotingsoverschrijding veroorzaakt, kan namelijk in strijd zijn met het budgetrecht van de raad zoals geregeld in de Gemeentewet. Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de raad geformuleerde beleid. Bij hogere lasten dan begroot zal bijvoorbeeld worden beoordeeld of deze worden gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere baten. Het bepalen welke begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan de raad. In het rapport van de commissie Depla staat de volgende tekst over begrotingsonrechtmatigheid: “Een belangrijk voorbeeld hiervan (red.: onnodig belastend) is de begrotingsonrechtmatigheid. De begroting wordt voor het begrotingsjaar vastgesteld en vervolgens gedurende het jaar bijgesteld. Per gemeente verschilt het aantal keren dat dit gebeurt, maar twee keer (voorjaar en najaar) is vrij gebruikelijk. Vervolgens wordt in de jaarrekening de totale realisatie vastgesteld. Tussen de laatste

begrotingsbijstelling en de jaarrekening zit veelal een verschil. Met het vaststellen van de jaarrekening bevestigt de raad dit verschil. Daarbij is het mogelijk dat er een verschil is dat de raad niet bevestigt, omdat hij het er niet mee eens is. Over een dergelijk verschil wordt vervolgens een politiek debat gevoerd en als dat niet volstaat is er de indemniteitsprocedure. Bij de jaarrekeningcontrole geeft een accountant echter bij de verschillen tussen de laatst vastgestelde begroting en jaarrekening aan dat dit potentieel onrechtmatig is. Om dit te voorkomen stellen de meeste gemeenteraden vlak voor het einde van het jaar alle wijzigingen vast. Hierdoor is de begroting na laatste wijziging gelijk aan de jaarrekening. Deze stap wordt veelal ervaren als noodzakelijk voor een soepel verlopende accountantscontrole, maar als onnodig of als belemmerend gezien voor een ordentelijk verloop van de financiële sturing.

Met de voorgenomen wetswijziging is het niet langer noodzakelijk om via begrotingswijzigingen de begroting en de jaarrekening qua bedragen met elkaar in overeenstemming te brengen teneinde begrotingsonrechtmatigheid te voorkomen. De rechtmatigheidsverantwoording van het college bevat het totaal aan afwijkingen die boven de door de raad vastgestelde grens uitkomen. Voor de afwijkingen die passen binnen de gemaakte afspraken tussen de gemeenteraad en het college wordt vervolgens verwezen naar de programma's. Een totaaloverzicht van de afwijkingen tussen begroting en jaarrekening maakt immers onderdeel uit van de toelichting van de programma's onder de derde W-vraag. In de rechtmatigheidsverantwoording worden vervolgens alleen de afwijkingen toegelicht die niet passen in de afspraken tussen de gemeenteraad en het college en waar mogelijk het (politieke) verantwoordingsdebat over zal gaan in de gemeenteraad. Uiteindelijk stemt de raad al dan niet in met deze afwijkingen bij de behandeling van de jaarrekening op basis van een eventuele indemniteitsprocedure. Kern van de verantwoording van het college is dat deze de afwijkingen benoemt waarbij de door de raad vastgestelde grens is overschreden.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardecriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.
Het voorwaardencriterium levert vooral aandachtspunten op bij subsidieverstrekking (vooral naleven eigen voorwaarden) en niet toegestane staatssteun; aanbestedingen; wet werk en bijstand; modelverordeningen 212 en 213a; bevoegdheden; personeelslasten en verordeningen.

Misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium

Het is aan de gemeente om effectieve maatregelen te nemen om misbruik en oneigenlijk (M&O) gebruik te voorkomen. De gemeente zal in eerste plaats bezien welke eisen de wet- en regelgeving stelt ten aanzien van M&O, wat daarin is geregeld omtrent de handhaving en hoe zich dat heeft vertaald naar de opzet van de interne organisatie. Om dit te bewerkstellingen is een mix van maatregelen nodig. Een mogelijk uitgangspunt hiervoor is het opstellen van een nota M&O. Het is overigens niet verplicht om voor het voeren van het M&O-beleid een overkoepelende nota vast te stellen. Het M&O-beleid moet voldoende actueel zijn en voldoende zijn afgestemd op de meest recente wetgeving en de praktijk.
De gemeente dient een uitspraak te doen in hoeverre het M&O-beleid ook feitelijk wordt nageleefd en of de getroffen maatregelen werken. De basis daarvoor ligt in belangrijke mate bij de uitkomsten van de intern al uitgevoerde controles en evaluaties.
Als het college concludeert dat het M&O-beleid (op onderdelen) niet actueel is en/of dat de er geen M&O-beleid bestaat of het M&O-beleid feitelijk niet wordt nageleefd vermeldt het college dit in de paragraaf Bedrijfsvoering. Daadwerkelijke afwijkingen worden, voor zover zij niet het getrouwheidsaspect raken, betrokken bij het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording.

2.5 Controle accountant

De verantwoording van rechtmatigheid door het college gaat na een wetswijziging deel uitmaken van de jaarrekening, zodat de aandacht voor en de controle op rechtmatigheid minimaal op het huidig kwaliteitsniveau gehandhaafd blijft. De accountant geeft een getrouwheidsoordeel af over de jaarrekening, waarvan de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel uitmaakt. Het huidige afzonderlijke rechtmatigheidsoordeel in de controleverklaring van de accountant komt daarmee te vervallen. De beoordeling van de getrouwheid door de controlerend accountant geeft aan dat vertrouwd mag worden op hetgeen in de rechtmatigheidsverantwoording van het college vermeld staat. Het is feitelijk juist en volledig, maar de uitlatingen die opgenomen zijn in de rechtmatigheidsverantwoording komen geheel voor rekening van het college.
Voorts zal in de controleverklaring en het verslag van bevindingen van de accountant geen separaat oordeel meer gegeven worden over de rechtmatigheid. Het ziet uitsluitend nog op de getrouwheid. Dit betekent onder meer dat rechtmatigheidsfouten (voor zover deze niet tevens van invloed zijn op het getrouwe beeld) geen invloed hebben op de strekking van de controleverklaring. Hierdoor kan het bijvoorbeeld voorkomen dat er omvangrijke rechtmatigheidsfouten opgenomen zijn in de rechtmatigheidsverantwoording van het college, terwijl de strekking van de controleverklaring toch goedkeurend is, omdat de omvangrijke rechtmatigheidsfouten getrouw opgenomen zijn in de rechtmatigheidsverantwoording. Dit laatste moet voor de raad uiteraard geen belemmering zijn om met het college een kritisch gesprek te voeren over de rechtmatigheidsfouten.

2.6 Rol raad

Het is de verwachting dat van deze wijziging een kwaliteitsimpuls uitgaat naar de interne processen en beheersing. Het college dient immers te kunnen steunen op een adequaat functionerend systeem van interne beheersing en controle, om (primair) te waarborgen dat de gemeente bij alle (financiële) beheer handelingen en transacties de wet- en regelgeving naleeft. Dit systeem zal tevens van belang zijn bij het opstellen van een overzicht van afwijkingen van rechtmatigheid.
Tevens is de verwachting dat er meer vooruit gekeken zal worden naar het oplossen van onrechtmatigheden, omdat het college ook beheersmaatregelen moet formuleren. Wat gaat het college doen om bestaande onrechtmatigheden op te heffen of nieuwe onrechtmatigheden te voorkomen? Ook dit laatste kan een gespreksonderwerp zijn tussen raad en college. Hierbij is het van belang dat het voltallige college verantwoordelijk is (zich verantwoordelijk voelt) voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. De wethouder van financiën kan hierbij wellicht een coördinerende rol vervullen binnen het college, maar de fouten en/of onduidelijkheden kunnen betrekking hebben op het brede beleidsterrein van de gehele gemeente. Dit laatste onderstreept de noodzaak van een daadkrachtig collegiaal bestuur.

Bijlage 3: Modelverantwoording (verplicht) (uit Kadernota rechtmatigheid 2024)

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2 % van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op <X>. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen <X> bedraagt. Dit is <lager/hoger> dan de daarvoor gestelde grens van<X>.Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van <X> acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

3.1 Tabel

De geconstateerde afwijkingen betreffen (de afwijkingen (fouten en/of onduidelijkheden als gedefinieerd in de notitie rechtmatigheidsverantwoording) worden alleen in de rechtmatigheidsverantwoording vermeld indien de door de raad gestelde verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid is overschreden. Op basis van afspraken tussen de raad en het college kunnen afwijkingen die lager zijn dan de verantwoordingsgrens (50.000 euro) in de paragraaf Bedrijfsvoering worden vermeld.

Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	
2. Ongeautoriseerde reservemutaties *p.s. veelal zijn dit ook getrouwe beeld fouten, die in de jaarstukken aangepast kunnen worden. Ze paragraaf 4.2.3.*	
1. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld (hangt af van de intern vastgelegde spelregels in bijvoorbeeld de financiële verordening art. 212 Gemeentewet over de planning & controlcyclus, budgetafwijkingen, budgetoverheveling et cetera).	
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	
2. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid. De niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	
Voorwaardencriterium	
3. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf bedrijfsvoering).	
M&O criterium	
4. Geen/Wel bevindingen.	
Totaal Onrechtmatigheden	
Waarvan acceptabel	
Waarvan niet-acceptabel	